

Betænkkeligheder, men ikke desto mindre staaer baade Løftet endnu fremdeles ved Magt, ligesom Udtalelser, som gjentagne Gange, navnlig i flere med nærværende beslagtede Sager, ere saalbne fra Ministeriets Side, alle ere i den selv samme Retning. I hvorvel jeg nu naturligtviis veed, baade at Ministerier forandres, og at et Ministerium kan forandre sine Meninger, er det dog ganske vist, at Regjeringen i en saadan Sag, som har været under Forhandling i langkommelig Tid, staaer i en vis Solidaritets og det saameget mere, naar en stor Deel af dens Medlemmer er gaaet fra det ene Ministerium over i det andet. Jeg finder saaledes, at man har tillagt den ærede Indenrigsministers Uttringer enten en vrang eller ialtfald for stor Betydning, og jeg mener, at Thinget ikke deri kan finde den mindste Betænkkelighed ved fremdeles at behandle denne Sag.

Otterstrøm: Den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2det District (Tscherning) yttrede igaar, at Forfatteren af det foreliggende Lovforslag havde gjort Sagen vanskelig derved, at han igjennem Expropriationen vilde fremme Fæstets Overgang til Selveiendom, hvilket han ikke kunde ansee for at være den rette Maade; han meente derimod, idet han paaberaabte sig den traditionelle Udvikling af vore Fæsteforhold, at den Opgave, som den lovgivende Magt maatte stille sig, maatte være at dele imellem Fæsteren og Godseieren, saaledes at enhver af dem kunde nyde, hvad der var hans Ret. Jeg kan ikke være enig med ham heri; thi for at foretage en Deling, maa det først være afgjort, at der er Noget at dele, og hvis jeg har forstaaet den ærede Rigsdagsmand rigtig, erkjender han selv, at Fæstebonden ikke har nogen Medveiendomsret. Den traditionelle Udvikling af vore Fæsteforhold er ikke en saadan Størrelse, at den ved et Lovarbejde kan fattes og bringes i Afregning, og den Brugsret, som Fæsteren ifølge Lovgivningen og sin Fæstecontract har, er ikke af den Natur, at den kan kompenseres med Huusbondens Eiendomsret. Dersom der var Spørgsmaal om at lade Huusbonden afløse de Rettigheder, som Fæsteren har, eller en Ret, som Bondestanden overhovedet fortrinnsviis maatte være i

Besiddelse af, saa eksisterede der et Forhold, som kunde være Gjenstand for Afløsning, men det Første er ikke Tilfældet, og hvad det Andet angaaer, gives der heller ikke her i Landet nogen Stand, som har en udelukkende Ret til at fæste, men Enhver, til hvilken Stand han end hører, og i hvilken Stilling han end besinder sig, er berettiget til at fæste; heller ikke er der nogen bestemt Person, som har Ret til at fæste en bestemt Eiendom, med Undtagelse af de Tilfælde, som maatte findes paa enkelte Godser, hvor testamentariske Dispositioner kunne have tillagt et Lem af Fæsterens Familie eller en Person, som er født paa Godset, en saadan Fortrinsret. Jeg formener altsaa, at naar vi kunde komme til at antage en Tvangslow, maatte det netop være ad Expropriationsveien, og det første Spørgsmaal, som Enhver da maatte forelægge sig selv, er, hvorvidt en saadan Tvangslow kunde være forenelig med det Princip, som udtaler sig i Grundlovens § 87. Jeg for mit Vedkommende har underkastet dette Spørgsmaal en omhyggelig Prøvelse, og er derved kommen til det Resultat, at det maa bevares bekræftende (Hør!). Naar man betragter det som Statens Formaal at stræbe efter at udvikle sine indre Forhold til den høist mulige Fuldkommenhed, maa den ogsaa være berettiget til at fjerne de Hindringer, som stille sig derimod, naar ikke Individet derved krænkes i sin Ret. Det er almindelig erkjendt, at Jorden paa Fæstegods i agonomisk Henseende staaer meget tilbage for den Jord, som er Selveiendom (Hør!) fordi Fæsteren ikke har den Spore til Anstrængelse og Forbedringers Iværksættelse som Eieren, og at dette i national-oeconomisk Henseende er et stort Tab, lader sig ikke nægte, ligesom ogsaa at Staten taber i Indtægt, ved at en betydelig Deel af Eiendommen holdes udenfor den frie Omfatning. Naar nu dertil regnes de Fordele, som forøvrigt ville flyde af Fæsteforholdets Affkæffelse, og hvoriblandt man vel ikke maa regne den for den mindste, at Kilden til den Mistillid, som nu finder Sted mellem de større og mindre Landeieendomsbesiddere og især mellem de sidste og Godseierne, derved vilde tilstoppes, saa mener jeg, at der er god Grund til at betragte